

---

*Зімою
лірика,
як шепт
панури,
калі наблізиця
пара
знікання...*

Сэсар Вальеха

Выбраныя творы

n

паэты планеты

Сэсар Вальеха

Выбраныя творы

*Пераклад з іспанскай
Рыгора Барадуліна*

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2018

УДК 821.134.2-1
ББК 84(7Пер)-5
В16

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

А. Баршчэўскі, Зм. Колас, В. Сёмуха,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Рэдактар перакладу
Карлас Шэрман

Пераклады зробленыя паводле выдання:

Vallejo, C. *Poesia Completa*. La Habana: Editorial Arte y Literatura –
Casa de las Américas, 1988.

На вокладцы:

Хуан Дамінга Кордаба
Сэсар Вальеха ў Версальскім парку (1929).

ISBN 978-985-7164-98-1

© Барадулін Р. І., пераклад на беларускую мову, 1993.
© Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.
© Афармленне. Выдавец Зміцер
Колас, 2018.

3 КНИГІ «ЧОРНЫЯ ГЕРАЛЬДЫ»

Чорныя геральды

(Los heraldos negros)

Жыццё нас б'е, ды так... Аж я не разумею!
Б'е, як у злосці Бог, нібы ад тых удараў
пакутаў хвалі ўюць сабе гняздо надзеі
на беразе душы... Ці я не разумею!

Іх шал, удараў тых... ратаюць злых барознаў
на тварах з лютасці, на карках, што не ўдзерці.
Ці гэта жарабкі атылаў дубалобых,
Геральды чорныя, ганцы ад пані Смерці.

Як ад Хрыста ў душы зрываюцца ў прадонні
ад веры найсвятой – ёй Лёс жадае кары.
Трэск бохана, які згарае дымна ў печы,
пакуль выцягваем, нагадваюць удары.

А чалавек... Жабрак! Адводзіць моўчкі вочы,
бы на плячы руку адчуўшы перад сконам;
адводзіць, як вар'ят, і ўсё, што нёс пакутна,
мялее лужынай у позірку ягоным.

Жыццё нас б'е, ды так... Ажно не разумею!

Святы лістанад
(*Deshojacion sagrada*)

Поўня! Карона над лобам вялізным,
льешся лістотай на жоўтыя цені!
Тоіш трагічную слодыч смарагдаў,
чырвань кароны Хрыста ў задуменні.

Поўня! Блакітам злюцелае сэрца,
што ты лунаеш у кубку, налітым
сінім глыбокім віном, да заходу,
чоўнам тугі, што ў хаўрусе з нябытам?

Поўня! Лунаеш, лунаеш дарэмна
і ахвяруеш сабой да астачы:
мога, маё ты цыганскае сэрца –
небам вандруе і вершамі плача!..

Пражылкі тугі
(*Nervazon de angustia*)

Прымі цвікі мае, салодкая яўрэйка,
цвікі гліняныя напружання і болю...
Прымі іх, вечна любая, прымі памкненне
і з крылаў два цвікі і цвік маёй любові!

Вяртаюся з пустэльні, дзе я часта падаў;
цыкуту забяры, частуй віном на вынас:
хай плач любові твой маіх прагоніць катаў,
сляпыя рухі ў іх, як быў сляпы Лангінас!¹

Прымі цвікі, о новая мая матуля!
Сімфонія аліваў, вып'ю твае слёзы!
З чаканнем сядзем ля маёй змярцвелаі плоці,
як жаўранак далей злятае ад пагрозы!

Ідзеш... Спятае жаль твая валасяніцу
краплінай курарэ і вастрём людскосці,
каменным гонарам цнатлівасці і ртуццю
Юдзіфінай, дзе мёд таемнай саладкосці.

---

¹ Лангінас, Лангін – святы велікамучанік, рымскі цэнтурый-ён. Паводле падання яго слепата была вылечаная крывёю Хрыста.

Золь... восем раніцы, як чарадзей, паветра.
Грызе сабака костку зніклага сабакі...
Запалка пачынае ў маіх нервах плакаць,
што капсуламі цішыні згасіў няўзнакі.
Душы паганскай азіяцкі спеў ласкавы
гучыць у Бахусавай сыці з кубкам кавы!..

Ледзяныя барты

(Bordas de hielo)

Кожны дзень прыходжу, як ты праходзіш,
параходзік, даллю зачараваны...

Вочы – светлачубыя капітаны;
вусны – хусцінкі чырвонай праявы,
звыклай хістануцца ў «бывай» крываваы!

Я прыходжу, праходзіш ты, ды аднойчы
п'яная ад часу, нашай гардыні,
параходзік даллю зачараваны,
зорка вячэрняя ўсё ж нас пакіне!

Ветразі, здрадныя ветрыкі, быццам
тая, што нас зноў пакінула скрусе!
Золка каманду дадуць капітаны,
хто пакіне бераг, я застануся!..

Куцця
(*Nochebuena*)

Замоўк аркестр, адно гуляюць цені
жаночыя пад дрэвамі з вуалем,
і цэдзяцца праз лісце ў летуценні
хімеры поўні зледзянелым жалем.

Забыта плачуць арыямі губы,
і сукні з алебастру, як лілеі.
Шалёныя чародкі, ўсмешкі згубы,
шаўковы водар пералескаў млее.

Святло твайго вяртання ўсмешкай стрэне;
на зграбных форм тваіх богаз'яўленне
спеў свята заблішчыць у велікосці.

Мой верш паўторыць у тваёй гасподзе
містычны голас бронзы ў асалодзе,
што ў свет прыйшоў Хрыстос тваёй міласці.

Гарачае вуголле

(Ascuas)

Для Дамінга Пара дэль Р'ега

Для Тыліі – ў трагедыі – аздоблю
мае радкі гірляндамі; нявінны
крывяніць кожны меладычны плод,
як сонца жаль, як змрочлівыя віны,
і Тылія мець будзе крыж канання,
ды крыж святлом у міг астатні стане!

Для Тыліі – ў трагедыі – зацеплю
агню крапліну ў вуснах летуценных;
напружацца на пацалунак вусны –
растрэснуцца ў пялёсткі руж свяшчэнных,
і мецьме Тылія кінжал расстанняў,
забойца кветак ранніх і світанняў!

І ў цені, як падзвіжніцу, ахвяру,
страх пяткамі адчуць Жыццё падыме,
пакуль у бессані маліцца будзеш
маім чалом і строфамі маімі.

Лілею ўзняўшы, ўбачыш Смерці выраз
і прагна вып'еш кроў маю, як вірус!

Прыцемак

(Medialuz)

Я сніў уцёкі і твае карункі,
раскіданыя па спальні спрасоння.
А на пірсе дзіця ў гадоў пятнаццаць
насіла маці, трымала на ўлонні.

Я сніў уцёкі і ўздых «назаўсёды»,
ля карабельнага трапа прадонне;
і сніў я маці, і свежыя хусткі
зеяніны на галовах сутоння,
і зорна вясельную сукню ўсходу.

На доўгім пірсе...

І зграбную шыю, якая тоне!

Ніцая вярба

(Sauce)

Зімою лірыка, як шэпт пануры,
калі наблізіцца пара знікання;
і галасоў сурочлівых віхуры,
нібы малітвы ў вечар развітання.

Ці летуценняў бачу я хаўтуры,
труну, замоўкную ад хвалявання,
ці ўсё заморскай зёлцы па натуры –
там смерць, нібы глыток паветра зрання.

На золку адыду, і покуль ногі
ступаюць, кожны паварот дарогі
касу маёй канчыны гне вясёлы.

Сярод палоцен, дзе вятых канае,
сабачая завые ўнізе згряя,
хаваючы сваё «бывай» у долы.

Адсутны

(Ausente)

Адсутны! Як падамся раніцою
далей за даль Містэрыі жуды,
бы непазбежнай лініяй якою
пацягнешся ты ціха на клады.

Адсутны! Па імперыю спакою
і мора ценяў я пайду, тады
рабыняй будзеш, схіленай тугою,
надтрунняя белага тваёй бяды.

Твой змрок, як ноч, навечна чорны стане,
і грэшніцы бялюткае убранне
пакайна прымеш ад пакутаў ты.

Адсутны! Пройдзе па пакутах злая,
па слёзах, што цяжэй за бронзу, згряя
згрызні сумлення, марнай тлумнаты.

Пад таполямі

(Bajo los álamos)

Для Хасэ Эўлох'я Гарыда

Як паланянкi, помнячы лагоду,
крывавiя таполi сон спаткалi.
Зялёна шэпчуць арыi заходу
i ўзгоркам Бэтлеемскiм, каб не спалi.

Стары пастух агонii ў дагоду
апошняга святла падаўся ў далi,
вачыма велiкоднымi ў гасподу
ўхапiў чародку цнотных зорак жалю.

Як на хаўтуры да сябе самога,
спускаецца на дол, што молиць Бога,
званочкi паасеннелi ў сiнечы.

Яшчэ ў шкляных вачах жыве аддзяка,
i плачу пастаральнага сабака
праводзiць лiнiю па-чалавечы.

Вавілон

(Babel)

Салодкі дом, васковы дом, без стылю
адразу збудаваны, маналітна.

Яна, бывае, ў гэтым доме ходзіць,
псуе і папраўляе; кажа скрытна:

«Прытулак гожа; толькі тут, як бачым!»

А то ўзрываецца парою плачам!

Паломніцтва

(Romería)

Мы праходзім. Сон пяшчотна
ліжа пяткі нашых ценяў,
а наўкола ўсё з памкненняў
бледных, горкіх адрачэнняў.

Мы праходзім. Душы мёртвых,
як і мы, прайшлі каханнем,
іх апалавыя крокі
з хваравітым нараканнем,
нас, выходзячы ў жалобе,
працінаюць хваляваннем.

Любая, хадзем да краю,
дзе апошні жвір чакае.

І крыло ідзе цнатліва,
як па масле, ды раптоўны
ўдар спыняе рух няспынны
і сцвярджае паратоўны
смутак кожнае слязіны.

І салдат вялізны мае
раны, а не эпалеты

і мужнее днём геройскім,
і салдат рагоча гэты
і паказвае, як гуньку,
мозг Жыцця, агнём адпеты.

Разам мы. Ступае з намі
і Святло, каб не спыніцца,
дзе на могілках лілеі
бралі колер у гарчыцы.

Цесная ложа
(*El palco estrecho*)

Бліжэй, бліжэй. Мне гэтак добра як ніколі.
Вось дождж, ён абмяжоўвае бязмежжа.
Пасунь жа ножку, ну пасунь паволі.

Дакуль заслону не падымуць рукі,
падобныя на парасткі ажыны?
Бач, іншым зручна, як іконы, селі.
Бліжэй, бліжэй! Няхай далей чужыя!

Дождж. Карабель другі ўжо з грузам крэпу
сягоння пройдзе, развярэдзіць рану,
а чорны будзе, як дэфармаваны
сасок, шго вырваў нехта ў сфінкса зману.

Бліжэй, бліжэй. Ты ўся каля адхону,
і мора цягне карабель зацята.
Як сімвал, нерухомая заслона...
Сядай замест мяне! І гнеўна выкінь
мяне, нібыта ў чорных ружах свята.

І шум маёй адмовы ўзрушыць грудзі,
і нітка вечнасці крывяніць будзе.

А мне і гэтак добра як ніколі, –
пасунь жа ножку, ну пасунь паволі!

?..

(¿...)

– Што было б? Каб я цябе пакахаў,

Гордая?

– Оргія!

– А калі ён распаліць свой пал,

адкажаш што ты?

– Рытуал,

але без пяшчоты.

А калі б пакахала ты?

Заходзіўся б цень у енках

у тваіх манашчыных зрэнках.

Бізуны, як тыя змяюкі,

калі сабака любіць гаспадара?

– Не, ды святло нашае.

Ты захварэў... знікні... Мне спаць пара!

(Пад прысадамі тапалёвымі перад сном
са стогнам трэснула ружа.)

– Прэч, зрэнкі, адсюль, хутчэй...

сельва ўжо расце пад акном!

Паэт сваёй каханай

(El poeta a su amada)

Ты ў гэту ноч сабой ахвяравала –
крыж губ маіх балючы даў ратунак;
Хрыстос рыдаў – пакутай падказала,
не з пятніцы святой мой пацалунак.

І на мяне ты дзіўна пазірала,
і з песняй Смерць прапанавала трунак.
Ноч вераснёвая маўчком прымала
маё падзенне, як і пацалунак.

Каханая, сканаем толькі разам,
высокі боль наш выветрыцца часам,
збяжыць ад мёртвых вуснаў цень настрою.

Дакор твой благаславёны зірк пакіне,
не ўкрыўджу, ды ў адное дамавіне
заснем абое, быццам брат з сястрою.

Верасень
(Setiembre)

Той ноччу вераснёваю была ты –
...ажно да болю! – добраю са мною.
Што мне астатняе; я тым багаты,
нашто была ты добраю такою.

Той ноччу глянуць на мяне магла ты,
на хворага, на сумнага тырана.
Што мне астатняе, я тым багаты.
Адкуль мой сум, ці ведала ты рана?

Той ноччу віс вятох салодкі нізка
і да вачэй тваіх я гэтак блізка
быў, як да Бога... Саладзелі вочы
таксама ў вечар вераснёвай волі,
калі тваё гарачае вуголле
у снежні ў лужынах тушылі ночы.

Асадак

(Несес)

А сягоння лівень моцны як ніколі,
сэрца маё, жыць не хочацца мне болей.

Дзень пшачотны, А чаму б і не? Ва ўбранні
шчасця, злыбяды, ва ўбранні мілавання.

Дзень дажджлівы ў Ліме. І сваёй няўдзякі
я прыгадваю суровыя пячоры;
крыгу лютую над кволым цветам маку,
што гняла «Не будзь такім!» яе ўгавора.

Кветкі чорныя... і як шпурляў таропка
я па-варварску каменне ў панцыр лёду.
А яе маўклівы гонар ставіць кропку,
як алеем закіпелым – на нязгоду.

Гэтым днём таму іду я як ніколі,
замест сэрца з пугачом, што чуе волю,
і жанчыны заўважаюць сум міжволі
і прымаюць ад цябе тваю патолою
перад высмяглымі зморшчынамі болю.

Бязбожніца

(Ітρία)

Божа! Які ты быў чалавечны,
сумны які за акном канчыны,
як аплаквала Цябе ў той вечар
тая жанчына!

Як святы чацвер былі ў яе вочы,
чорныя зерні гаркоты стылай!
Кроплямі слёз і крыві па-жаночы
крыж забіла!

О бязбожніца! Як знік Ты, Божа,
на Іардан не хадзіла сэрцам,
раздзецца ў водах чырвоных можа,
дзеліць яна свой хлеб з іншавэрцам!

Чорны кубак

(La sora negra)

Ноч, быццам кубак злосці. І аглушальны пошвіст
гвардзейца працінае яе, як шпілька злая.

Як гэта, чуеш, краля, хоць ты даўно ўжо знікла,
яшчэ чарнее хвала і ў ёй яшчэ згараю?

Зямля з краямі ў цемры, як тая дамавіна.
Ты гэта чуеш, краля, вяртацца не павінна.

А плоць мая лунае, лунае ў кубку зроку
у кубку, ад якога мацнее боль няспынны;
і плоць у ім лунае, нібы яе глынае
балоцістае сэрца жанчыны.

Вуголле зорнае... І я адчуў знянацку
засмяглы дотык гліны,
што ўпасці пажадала на мой празрысты лотас.
Ён з-за цябе трывае глухі інстынкт зачыну,
інстынкт з абліччам плоці. О жанчына!

Таму, о чорны кубак, як знік ты без прычыны,
я патанаю ў пыле і плоць мая вар'яткай
б'е капытамі люта ад смагі і правіны!

Ліхалецце

(Deshora)

А чысціня, дзе вочы асалоды
не ведалі, абсурдная заўсёды!

Я ведаю, ўва мне жыла тады ты,
як ткаў я эмбрыён жыцця сярдзіты.

І школьнай сукні чысціня мне сніцца
і малака, што ў зернетку пшаніцы,

дажджлівым днём, калі душа ў зняменні
кінжал свайго зламала адступлення,

калі ў прабірках цьмянага значэння
сціскаецца нахабнае каменне,

калі ёсць людзі ўцех, якія словам
на караблі галосяць пурпуровым.

О чысціня, калі з'язджала з багны,
нам не пакінула ні весткі прагнай,

ні крошкі голасу твайго, ні нерва
рэалій зор. О зоры, дзе цяпер вы!

Пакіньце мяне, подласці рахубы,
калючыя ад асалоды губы...

У вас, жанчыны, бачу вобраз любы!
Бо мала нараджаецца жывога
у дзень вясны жыцця, канае многа!

Свежасць

(Fresco)

Дайшоў я да гэтага зліцця
з ёю!.. Па яе завулках
духоўных ішоў я грахоўна,
гуляючы, сярод пяшчотных суніц прынук,
між яе ранішне-грэчаскіх рук.

Потым яна завязала мне вузялок
багемскага чорнага гальштука. Незнарок
убачыў я зноў у здзіве каменне
засяроджанае, пакрыўджаныя лаўкі й гадзіннік,
які размотваў наш маток,
пакручваючы вяртушку, каб час цёк.

Былі тыя добрыя ночы,
а сёння яна мне смяецца ў вочы,
бо дзіўна я паміраю сёлета,
хаджу задуменна неяк.

Бразгоўкі з золата,
дарагакошты з цукру трэснуць з імпэту
у парцалянавай ступе свету.

А дзеля слязіны міласці
зоркі – гэта прыгожыя хусткі
ліловыя, аранжавыя, зялёныя
у вільгаці сэрца.

І калі ўжо жоўці зашмат у шаўках болю,
ёсць пяшчота, што не народзіцца ніколі
і ніколі не памрэ, тады хутка
узляціць іншая апакаліптычная хустка,
сіняя рука, якую не змог
ніколі паказаць Бог.

Алебастр

(*Yeso*)

Наўкола цішыня. Тут уначэла,
спакойна села сонца за кладамі,
і ўжо расце тут плач тысячавокі:
ты не вяртайся, сэрца знікла снамі.
Апранутае ўсё тут у жалобу
і ледзь гарыць, ледзь хліпае глыткамі,
як газ благі, як пал, што тушым самі.

Вясна надыдзе. Заспяваем «Еву»
з пляскатай хвілі, з печы, дзе нявінна
згараць і нарды Эраса, тваё там
загартавацца пакаянне вінна
перад паэтам, каб зрабіцца болям,
як цвік, што зачыняе дамавіну!

Ды... ў ноч лірычную твае аднойчы
і мора ўсё чырвонае, і грудзі
трымценне пройме хваляў-пятнастовак,
калі пабачым, як у перапудзе,
пірацкі карабель маёй няўдзякі.

А потым – яблыневы сад твой будзе
і вусны, дзе апошні раз упіўся,
мілосцю скрывянеюцца ў аблудзе,
Хрыста пакуты ўспомняць па-паганску.

І затрымціць жаноцкасцю, як скруха,
каханая ў душы маёй світальнай,
нібы ў саборы кафедральным, глуха.

Лісце эбену

(Hojas de ebano)

А цыгарэта, быццам залатая;
яе святло ўбірае чуйны порах.
А жоўтае святло жаўцей міргае,
і тамарында¹ пастушок спявае
пра цень свой мёртвы, пра нябачны порух.

У цемры энергічнай патанае
вялізнай камяніцы
адзнака млява-белая, слабая.
Бядуе лёгкі водар навальніцы.

Старыя дзверы ўсе, і міласэрнасць
бяссонніцы з мяшкамі пад вачыма
жуе цыгары згрызенай мізэрнасць.
Пакінуў маладыя за плячыма;
а сёння дзверы ў праху павуціны
і ценю з пахам забыцця і ночы
да сэрца самага, да сарцавіны.
Глядзяць на шлях. Калі мяне аднойчы

---

¹ Тут: народная песня.

убачылі самотнага ў трымценні,
нібы крычалі ў радасці трывожнай,
у роскід рук схапіць мяне хацелі.
Яны прыспалі схоўна ў клетцы кожнай
пярліну-нарачонку і слязіну
усім, хто ім глядзіць з любоўю ў спіну.

З якой жа памяццю шаптацца стане
душа мая, не ўражаная цвіллю.
– А гаспадыня? – ... ў вёсцы ўжо,
васпане,
знікала, захінутая ў мантыллю¹...

Бабуліна гаркота на парозе
чуллівай песні парыі нервознай –
о муза легендарная ў знямозе! –
падточвае разводдзе плыні слёзнай
пад зрокам ночы зрэдку:
нібыта ўнізе, ўнізе там, дзе схілы,
у мутным зрэнку
адкрытае наноў магілы,
хаўтуры вечныя аксціўшы, джалы
зламалі фантастычныя кінжалы.

---

¹ Испанская наплечная хустка.

Дажджыць... Дажджыць...
І навальніцы ў сконе
перадаецца пах жалбы, як вера,
ад дрэваў камфарных, што ўжо не сёння
тугу дарог вартуюць ад бяссоння,
напяўшы понча з лёду, без самбрэра.

Трыціх самабытнасці

(Terceto autóctono)

I

Зноў аксаміціцца рука ратая,
спыняецца ля вуснаў у жагнанні.
О свята! Рытм шалёны плуг трымае
і гук, як рэгент бронзавы, ў старанні.

Знікае грубасць. Шэпт сябе вяртае...
ў індзейскіх жылах яраві¹ не вяне
з крыві самой той спеў, што працінае,
як сум вачэй, па сонейку ў выгнанні.

Уздых свой стрымліваючы, паяды²,
як на эстампах старажытных, рады
ў палеркі сімвалы нізаць бясконца.

Пасля вітаць Апостала на троне,
а Ён у ладане і ў свечках тоне,
сучасны Бог – для аратая сонца.

---

¹ Любоўная песня ў індзейцаў.

² Імпровізаваны народны спеў, які выконваецца пад гітару.

II

На вецер волас кідае ссівелы¹
індзеец. Гул ад алтара ступае.
Заходу вока бачыць не схацела,
як хутар спапяліла сіла злая.

Пастушка йдзе ў апараты з воўны смела,
што складкамі цнатлівымі спадае,
галоўкаю бавоўны бела-бела
глядзіць душа сялянкі маладая.

Сярод мелодый, феерверкаў дзіўна
гучыць гармонік. І гандляр надрыўна
«Адно ў мяне!» крычаць не паспявае.

Прынадна іскаркі лятуць, як тая
адважная пшаніца залатая,
што аратай у неба высявае.

---

¹ Маецца на ўвазе: весяліцца, ігнаруе ўсё тое, ад чаго ссівелі валасы.

III

Гарэлка ўсё ж на золку выбухае
і лаянкай і бойкамі міжволі,
мачой і перцам п'яны патыхае,
выпісваючы на хаду крамзолі.

«А заўтра, калі з'еду я...» –
благае Рамэа-сялянін у вечнай ролі.
На золку прадаюць булён, густая
шугае пара да нябеснай столі.

Пасвіствае бядак... Змоўк смех жаночы..
І п'яная рака аплакаць хоча
перадгісторыю вады, сырая.

Гучыць Таянгі¹ бубен, як з нябыту.
Пачаўшы ўайну² сінюю нібыта,
падол вышэй світанне задзірае.

---

¹ Слова паходзіць з мовы продкаў Вальеха, кулье; яго значэнне не высветлена.

² Від індзейскага танца.

Малітва на дарогу

(Oración del camino)

Каму салодкаю гаркота стане?

О сонца, ты прымі яе залёты,
павесь, нібы Хрыста, ў твой дзень сканання
мой боль багемны на грудзях гаркоты.

Даліна ў горкім золаце нямая,
дарога сумная канца не мае.

Бурчыць гітара. Гэта ад пашаны
твой род стары, багаты беднякамі,
дазнаўся: ты чужынец зганьбаваны,
і твар яго пабіўся плямакамі.

Даліна ў горкім золаце нямая,
глыток глыбокі... келіх дна не мае...

І гаўкае рака, і шлях сінее...

Адчай халоднае чало схіляе
звярына-мярлае. Няма надзеі
ў забойцы – шпагі, страх эфес ламае.

Ў даліне мумій, залатога глею
вуголле поту ў слёзах патанае.

Час пах пакіне, ўгноены радкамі,
ў атожылках на мармуры без краю,
залатакосна звісне над вякамі
жаўрук, што ў маім сэрцы памірае!

Май (*Mayo*)

На досвітку ліе дымок барвовы
пах баразны на сонны дах хаціны,
спяваючы, пастушка коле дровы,
спеў алелюі плача ціхаплынны.

Дым кухні, як аперытыў, што горка
і ўладна юшыць подзвігі пахмелля.
І п'е апошняя ўцякачка-зорка
яго і ўся ад слодычы п'янее,
паўночніца, блакітная надзея, –
ружовыя прасціны золак сцеле.

І хочацца паесці ў асалоду,
піць з ручаіны смех і ахалоду!
З уздымам з хатнім дымам браць узлёты
ці з ветрам восеньскім яго ўладанні,
Руф нейкую знайсці свяшчэннай цноты,
што ахвяруе каласком пяшчоты
ў пшанічна-іудзейскім памазанні!

З касой спакойнай на плячы прастуе,
таймуючы энергію крутую,
ратай дарогаю на Ірычуга.
У кожнае руцэ пульсуе тўга
жалезны сок –

няхсібнасці пачатак,
які іскрыцца ў творчым намаганні
штодня трагічным дыяментам з хатак
праз поры кожнае рукі ў старанні,
яшчэ не візантыйскай, без пальчатак.
Пад аркамі алешын, моцы поўны, –
ў рыззі паход крыжовы ўмеў старацца! –
праходзіць профіль інкаўскі грунтоўны
крутога Ахілеса чорнай працы.

Дзяўчына плача ў шчырым парыванні
і яраві¹ спявае на світанні,
збірае – бедная Венера! – недзе
бярэмца дроў з пахучымі сучкамі
аголенымі, зграбнымі рукамі,
а рукі, быццам выразаны з медзі,
пакуль цялятка, спешчанае долам,
сабака гоніць з гаўканнем вясёлым,
яно ўзбягае на гару старую
і маладому дню як ахвяруе
Вергіліевы гімн званочкам кволым.

Перад хацінаю, жыццю пакорны,
дзядок-індзеец курыць гаспадарна,
і захад сонца ружавы і горны,

---

¹ Гл. заўвагу 1 на стар. 35.

як першасны алтар, дымарыць марна
ён, дымам тытунёвым апантаны.
А гэтак узнікае легендарны
з глыбінь гуака¹, містыкай схаваны,
пах лотасаў у збранзавелых водах,
і нітку сінюю ламае подых!

---

¹ Чатырохвугольныя каменныя надмагіллі старадаўніх жы-
хароў Перу.

Вясковае

(Aldeana)

Паветру аддае, як дар, як воддар,
званоў далёкіх сумнае трымценне
прытомленай тугі вясковы водар,

Крывава ў панадворку ў змоўклай згодзе
развітваецца сонца на заходзе.
І даляглядаў алебастр асенні
шарэе хваравіта ў ахалодзе.

Панура пакланіўшыся варотам
параненае кіпцем часу хаты,
заглядвае маўкліва-ленаваты,
да стойла звыклага праходзіць потым
з марудлівасцю сілуэт лабаты
вала, якога залацілі схілы,
што зрэнкамі біблейскімі ў адчаі
пад казань перазвону ўспамінае
той свой узрост мужчынскай сілы.

І на каменны плот па патароччы
нудоту са свайго прагнаўшы спеву,
хвалько, паганскі певень скочыць хоча,
як дзве слязіны смеласці і гневу
трымцяць балюча ў мёртвы вечар вочы.

Ірвецца млявае ў абдымкі мары
у старажытнай вёсцы, быццам колас,
з салодкіх вуснаў яраві¹ гітары,
у зябкім смутку, у спрадвечнай млосці
не згубіцца індзейца сумны голас,
нібыта звон старэчы на пагосце.

Кажу ля плота прыпыніцца кроку,
як верх бярэ ў душы адценне змроку,
а вецер моліцца ў галлі сустрэчай
з плачом сараматлівай кены² нечай,
і я ўздыхаю, ўчуўшы смутак кроны,
бо бачу сам, што змрок жоўта-чырвоны
галосіць па ідыліях сінечай.

---

¹ Гл. заўвагу 1 на стар. 35.

² Індзейскі інструмент, падобны да жалейкі.

У грэчаскіх храмах

(En las tiendas griegas)

Душа сама спалохалася плёну
а пятай вечара, яшчэ не чорнай.
Зубожыліся вусны сярод лёну,
як жаніховы перад нарачонай.

А думка замяніла генерала,
на Бога дзіду падняла з прадоння.
І сэрца скочыла, ды застагнала:
Ці баядэра ў ранах у палоне?

Нічога! Тыгры гналіся за ёю,
і ў тым кутку яна глядзіць з тугою,
як рухаюцца захады з Афінаў.

Шпіталь для нерваў не ўрачэ цяпер во
шалёны лагер вечара смугою!

А генерал глядзіць, як ён пакінуў
крушыць бяду...

ў цяснінах маіх нерваў!

Голас люстэрка

(La voz del espejo)

Жыццё цячэ, як зман адлюстраваны.
Дзядоўнік з сіняй ружы вырастае!
Сафізм Дабра і Розуму ступае
упоплеч з догмай, грузам ашуканы!

Бярэцца тое, да чаго ў знямозе
рука даткнецца ў пустцы непамернай,
на яблыні Ілюзіі памерлай
адчуеш мох сухі на паўдарозе.

Вось так праходзячы, жыццё гібее
з псалмамі здрады змораных вакханак.
А я іду збянтэжаны, як ранак,
і пахавальны марш шапчу сабе я.

Суладна з брахманіцкімі сланамі
з глухім гудзеннем ртуці, што ўскіпела,
ўздымаюць пары тост наскальны смела,
заход забыты на губах з крыжамі.

Аркестр са Сфінксаў так праходзіць снамі,
пустэча ад жалобы анямела.

Белая ружа

(Rosa blanca)

Я адчуваю сябе нязмушана,
таму што
ўва мне стаічны лёд няроўна
пабліскае і смеху вартая вяроўка
рубінавая вельмі
рышціць мне ў цела.

Вяроўка канца не мае
накштальт завітушкі, якая
нат не нагадвае штосьці,
што сыходзіць
ад злосці...

Вяроўка, ляўшунка крывая,
якая трывае
тысячу джалаў
кінжалаў.
Хай гэтак ступае слепа,
матаючы маткі крэпу,
хай звяжа з размаху кошку жаху,
што трасецца ўпершыню
да ледзянога гнязда
да апошняга агню.

Гэтак ніколі не было
добра мне,
святло ўва мне.
У маім Ціхім акіяне яўкае
дамавіна,
што пацярпела крушэнне яўнае.

Хлеба надзённага

(El pan nuestro)

Для Алехандра Галебоа

Ты снедаеш... а дарагой крывёю
з пагоста пахне ўся зямля сырая.
Праз зімні горад фура праязджае,
якая быццам цягне за сабою
пачуцце посту ў ланцугах адчаю.

Да ўсіх дзвярэй хацеў бы дакрануцца,
і запытацца пра каго, не знаю,
пасля хацеў бы жабракоў убачыць,
даць кожнаму па лусце караваю.
Абрабаваць у багацеяў лозы
аберуч, бо святых рукі маю,
бо ўдар святла іх адарваў ад Крыжа,
цвікі дасюль відаць на небакраю.

Паспіце, вейкі раніцы, як лісце!
Днесь хлеба дай надзённага нам, Божа!..
Мае ўсе косці, як чужыя, – можа,
я іх украў у некага калісьці!

Я тое ўзяў, што, пэўна, лёс ласкавы
даць іншаму па дабрыні маніўся,
і думаю, – калі б не нарадзіўся,
жабрак бы выпіў гэты кубак кавы!
Я – злодзей... Шлях у распачы спыніўся.

Гадзінай зябкай, як зямля падобна
на пыл, ад смутку цёмны, чалавечы,
да ўсіх дзвярэй хацеў бы дакрануцца,
і пакаянна ўсіх абняць за плечы,
і ўсім спячы вялізны свежы бохан
у печы майго сэрца, ў дымнай печы!..

Апошня

(Absoluta)

Старой апараткі колер. Ліпень змрочны.
І жнівень скошаны. І вадзяная
рука жывой яліне прышчапіла
пады пустыя, дзе туга канае.

На якар стаўшы, цёмная апаратка,
расплачваешся пахам часу, долу, –
знікненнем часу... Я пяю нядобры
банкет жыцця, яго змахнуўшы з столу.

Ці ты нядужы, Божа, супраць смерці,
якой усе скараецца ў дагоду?
О рана колеру старой апараткі,
я чую пах твой паленага мёду!

О еднасць годная! О аднаго ўсе
за ўсіх па мулкіх муках падарожжа!
Любоў супроць прасторы, супраць часу!
Адзіны ўдар, удар апошні сэрца,
таксама, як і рытм адзіны: Божа!

Калі плячыма паціскаюць межы,
глухой знявагай цешацца лянота
і абьякавасць, змяюкі льюцца
на паўнату цнатлівую адзінкі.
І зморшчынка адна, адна цямнота!

Ню. Гліна

(Desnudo en barro)

Як жабы жудасныя да паветра,
да вуснаў здзекі цягнуцца з даверам.
Верш па Субстанцыі – Сахары сіняй,
убраны ў шэрань, рушыць драмадэрам.

Фасфарысцыруе мох сноў няшчадных,
сляпы нябожчык поўны галасамі
снягоў. І золкі, качавы паэце,
дня цяжкай мужнасці наступяць самі.

І светлачубыя стагоддзі шчасця
ў гарачцы абарціруюць гадзіны.
І хто за нітку цягне, хто няўмольна
з нас сцёртыя здзірае, як вяроўкі,
здзірае нашы нервы з дамавіны?

Мілоць! І ты. Ад кінутых каменняў
твая ўзнікае маска, б'ецца ў гліну,
бо дамавіна – гэта сэкс жаночы,
які дасюль прыцягвае мужчыну!

Капітуляцыя (*Capitulación*)

Перад маімі майскімі гадамі
здаліся ў вечары красавіковы,
і пацалункаў малаточкі снамі
кроў разбудзілі, адкавалі словы.

У саламяны вечар за вачамі
яе ў палон ісці быў я гатовы,
са мной загаварылі грудкі самі,
гарэлі ў смазе ў ноч, шукалі сховы.

Смуглянка бедная, яна хацела
змагацца, ветразі пад колер цела
апалі, біліся ў салёнай стыні.

І чырвань думала, і цьмелі вочы,
я знік на золку. І цяпер штоночы
ў мяне ўваходзяць дзве змяі-рабыні.

Лініі

(*Lineas*)

Кожная стужка агню,
якую, Мілоць шукаючы, кідаю,
каб трымцела на ружах жалю,
нараджае хаўтуры прэдадняў.
І не ведаю, ці барабанны пошчак
у тым, што шукаю, стане
уздыхам скалы
ці спрадвечнымі родамі сэрца.

Да глыбіні істот напінаецца
звышнервовая вось, як патапец свінцовы.

О лёска лёсу!
Гэты закон жыцця адвядзе Мілоць
да голасу Чалавека
і прынясе найвышэйшую волю,
ператвараючы субстанцыю годнасці
у барацьбу са сляпым і фатальным.

Няхай пульсуюць літары кожнай
вязень дасвеццяў крохкіх,
яшчэ ляпейшы Хрыстос Пачатку вялікага!

Ну, а потым... Новая лінія...

І Хрысціцель, які пільнуе, пільнуе,
пільнуе...

І нібы на кані, на нябачным выгіне, –
нага, пурпуровым святлом залітая.

Забароненая міласць

(Amor prohibido)

Уздымаешся маланкай – да падвочча,
я – па жылах тваіх зраненым сабакам,
што знайсці прытулак, дзе не мулка, хоча.

Ты, Міласць, на белым свеце –
грэшны клунак!

Пацалунак мой іскрыцца рогам д'ябла!

Ён, маё святое крэда, пацалунак!

І душа праходзіць радасцю ўспаміну,
уладарніца, нябёсаў нарачонка,
сэрца, думку нараджаючы скразную,
да цябе праз сумную праходзіць гліну.
О пластычная тычынка, недаткнёнка,
што ў душы тваёй у падвянцы існуе!

Пакаянную душу маўчаць змушаю?
Ты пачуеш яе? Кветка спадзявання!
Дзе няма малітвы, дзе яна нямая,
там жа грэшнае, як і Хрыстос, каханне!

Жабрацкая вячэра

(La cena miserabile)

Да пары да якое будзем тое шукаць мы,
што здаўна нам належыць... На якім скрыжаванні
ногі выцягнем, зрэшты! Да пары да якое
крыж наіўнай надзеі веславаць перастане.

І дакуль нам Сумленне дараваць будзе гонар,
быццам герб нашых мукаў...

А за стол жа не сёння
селі мы і чакаем з горкай крыўдай дзіцяці,
што апоўначы плача з голаду ад бяссоння...

І дакуль жа на краі раніцы спаконвечнай
тых усіх сустракаць нам, хто паснедаў без меры!
Да якое пары жыць у слёзнай даліне,
не прасіўся ў даліну,

я пытаю без веры,
і дакуль зацягнуцца трэба гэтай вячэры?

Нехта п'яны ў дыміну мае злыя намеры –
блізіць і аддаляе чорнай лыжкі ашчэры
існасці чалавечай, дамавіну...

Не цяміць
ён, дакуль зацягнуцца трэба гэтай вячэры?

Шлюбны ложкак спрадвечны

(El tálamo eterno)

Адно знікаючы, мілосць мацнее
труной, вялізным вокам, у глыбінях
якога застаецца жыць і плача
туга мілосці кубачкам надзеі
салодкай, вечнай з досвіткам няўдачы.

Напрошваюцца ў пацалункі губы,
як нешта поўнае, што пралівацца
і капаць мусіць, і зліццём да рыпу з
даюцца вусны вуснам, як на згубу,
жыццё жыццю ў агоніі да ўсхліпу.

І думаю, калі ўжо дамавіна
салодкая, дзе ўрэшце ўсім працяцца
адным імкненнем трэба да сканання;
салодкі цень, што ўсіх яднаць павінны
ў сусветнае спатканне мілавання.

Паганскае

(Pagana)

І спяваць перад сконам. І жагнаць цень жадана
вавілонскай крывёю з гладыятарскіх жылаў,
клінапіс падпісаўшы залатога дывана
тым пяром салаўіным, сінім болем чарніла.

А Жыццё? Здрада самкі. Напалоханым крокам
уцякае, спусціўшы вэлюм ілжэ-Юдзіфі,
ўбачыць здраду праз рану і схапіць яе зрокам
і васковым капрызам на рубінавым міфе.

Алафернам без войска і віном Вавілона
я гняздо звіў на дрэве хрысціянскім нясмела,
ды лаза ратавання адварнулася сонна,
і Юдзіф сцяла жорстка небалюбнае цела.

Як на свеце паганскім. Смерць жыццё пакахала,
засяваючы жылы чырванню зла і жалю,
пылам стаць гэтак, быццам заваёўнік няўдалы,
пакідаючы вочы на крываваым кінжале.

Вечная гульня ў косці

(Los dados eternos)

*Мануэлю Гансалесу Прада прысвячаю
гэтае пачуццё інсургеніцае, адно з тых,
якое вялікі маэстра прыняў з энтузіязмам.*

Аплакваю сябе я штохвілінна,
шкадую, што прыняў твой хлеб, о Божа,
ды бедная, задумлівая гліна
мая не скарына¹, што бок сагрэў твой, –
Марый не маеш ты для раздарожжа.

Каб чалавекам быў ты ад прыроды,
умеў бы сёння Богам быць, але ж ты
такі, каму было лацвей заўсёды,
прымае чалавек, тваё стварэнне,
пакуты за цябе: дык Бог ён, зрэшты?

У валасах маіх агонь разліты,
бы ў вязня, што счакаў прысуд літосці,
мой Бог, свае ўсе свечкі запалі ты,
давай згуляем у старыя косці –

---

¹ Цягучая індзейская песня.

Мо – о, гулец! – паставіўшы ахвоча
на долю свету, клічучы хваробы,
праступяць Смерці сінія падвоччы,
як з бруду вечнага тузы жалобы.

Глухою гэтай ноччу, мой Адзіны,
гуляць ужо не зможаш ты, мой Божа,
зямля, як костка, згрызена варожа,
яе вандровак марных ход няспынны,
і толькі ў пуштаце спыніцца можа,
у пуштаце вялікай дамавіны.

Стомленыя кольца

(Los anillos fatigados)

Карціць вярнуцца зноў, кахаць і небяспечна
сканаць, карціць сканаць у смелай барацьбе
супроць тых плыняў дзвюх, што стрэліся павечна.

Карціць пацалаваць, пацалаваць да страты
Жыцця у Афрыцы агоніі пякельнай,
самазабойства і сляпой самарасплаты.

Карціць... каб не карцець. Я, Госпадзі, міжволі
паказваў на цябе я кстом богазабойцы:
карціць без сэрца быць, не мець яго ніколі.

І вернецца вясна. І Бог паставіць мэту,
хоць горбіць час Яго, сябе ён паўтарае
праходзіць, седзячы ўжо на хрыбце сусвету.

Як скроні ў бубен б'юць жалобны, б'юць з імпэтам,
калі баліць мне сон выявай на кінжале,
карціць назаўсяды застацца ў вершы гэтым!

Дождж
(*LLuvia*)

У Ліме... Лупіць дождж у Ліме,
у брудных водах болю жах!
І капае з цуркамі тымі
цяпер твая мілосць праз дах.

Успомні песняра трымценне,
і зразумею пакрысе
я чалавечае ўраўненне
тваёй мілосці, як не ўсе.

Містычнай флейтаю ўзарвала
пупышку здрадніцкай навалы,
вядзьмарства «так» твайго ў журбе.

Ды льецца яснасць на разлогі
і на труну маёй дарогі,
дзе касцянею без цябе.

Мілоць

(Amor)

Да мёртвых воч маіх няма вяртаньня,
я плачу сэрцам па табе, Каханне.
Раскрыты кветкі ўсе мае ў чаканні
віна твайго і цела на світанні.

Палі мае пустэльні, крыж блуканьня,
крывёю зорак плачу і кананьня.
Да мёртвых воч маіх няма вяртаньня,
твой плач чакаюць з жахам на світанні.

Быць не люблю далёка ад каханкі
ва ўбранні раннім маладой вакханкі,
у грыме крохка высмяглай лагоды.

Хадзі без плоці да мяне, без бруду,
і я, як Бог, тым чалавекам буду,
што родзіць, любячы, без асалоды.

Бог

(Dios)

Я адчуваю, Бог па мне ступае
і з вечарам і з морам. Да самоты
ідзём удвух упоплеч. Ноч прыходзіць.
У ноч з ім уваходзім. Як сіроты...

Я чую Бога, і яго дыханне,
здаецца, фарбы добрыя дыктуе.
Як чалавек гасцінны, ён рахмана
ў салодкіх пешчах закахана вяне:
баліць, напэўна, сэрца несціхана.

Мой Бог, даходжу толькі да цябе я
сягоння, бо люблю да азарэння,
бо здраду шаляў грудак разумею
і крохкае аплакваю Стварэнне.

І як заплачаш ты... ты, закаханы
у грудзі той, што ў воблаках схавана...
Цябе я асвятчаю без заганы,
што не ўсміхаешся ты, што заўсёды
баліць, напэўна, сэрца несціхана.

Еднасць

(Unidad)

Гадзіннік задыхаецца ля скроні,
як яблык рэвальверны атупела,
што не спыняецца ў сваім разгоне,
свінцовай кулі не знаходзіць цела.

А поўня плача ў белыя далоні,
падобная на вока ля прыцэла...
Ідэя тайну томіць у палоне,
каб у свінец адліцца захацела.

Рука, што абмяжоўвае, чужая
за кожнымі дзвярыма пагражае
і дыхае ў гадзінніку нямая.

Над шэрым павуком твайго каркасу
з святла Рука другая ўладай часу,
як сэрца, кулю сінюю трымае.

Паганяты мулаў (*Los arrieros*)

Ідзеш, паганяты, ціха пад шклом уласнага поту.
Маёнтак той Мэнакуча
штодня праз жыццё даўгое пакутаў мае даволі.
Да таліі дня даходзім. Паўдзён разлётся на волі.

І сонца глядзіць балюча
Тваё чырвонае понча знікае ў даль усё тую ж,
пакуль раманс перуанскі каханай сваёй смакуеш.
А мне ў гамаку няўзнакі,
я праз стагоддзі сумненняў на выпадак усялякі
абдумваю далягляды, і бачу ў смуге да дна я,
як саранчы аблачыны рэфрэн наскрозь працінае
цягучае пака-пакі¹.

І прыйдзеш туды, нарэшце, куды падаўся да дня ты,
святы наперадзе вослік,
ідзеш сабе, паганяты...
ідзеш сабе, паганяты...

І ты ў спякоту шчаслівы, калі бунтуюць з адчаю
твае жаданні, матывы,
калі душа ледзь трымае ў целе жыцця парывы,
ідзе адна без міласці і гнаць ані паспявае
у Вечнасць сілы астатак
да Андаў заходніх статак.

---

¹ Масць у іспанскай калодзе картаў (валет на кані).

Далёкія крокі
(*Los pasos lejanos*)

Мой бацька спіць. Твар велічны ягоны
на сэрца ціхае падобны ў сне.
Цяпер пяшчотны... Як у ім нагоны
гаркоты ёсць, дык толькі ад мяне.

Самотны дом, чуваць малітвы крокі,
каб вестка ад дзяцей у бацькаў рай.
Праслухвае, як доктар сэрца, ўцёкі
ў Егіпет, літасцівае «бывай».
Ён блізкі, і калі ў ім успаміны
і ёсць далёкія, ды я адзіны.

Між лехаў ходзіць маці самавіта,
ніяк не ўспомніць смак, які ён ёсць.
Цяпер яна пяшчотная, нібыта
само крыло, ці выйсце, ці мілосць.

Самотны дом, без шуму, як раздзеты,
без вестак, без маленства, мітусні,
як і зламалася што ў вечар гэты
і хрупаціць, упаўшы, ў цішыні,
дык гэта выгін двух шляхоў з падстрэшша,
па іх маё знікае сэрца пеша.

Успамін
(*Enereida*)

Птушынай раніцою
ледзь-ледзь выводзіў бацька
свае семдзсят восем, свае семдзсят восем
букетаў узімельых да радаснага сонца.
Пагост, ужо крануты
вясёлым новым годам, сант'ягаўскі відзён быў.
І колькі раз скіроўваў ён да пагосту крокі,
каб потым з пахавання дамоў вярнуцца моўчкі.

Прайшло багата часу, як бацька не выходзіць.
Дзіцячы жарт знікае.

Казаў часамі маці
пра з'явы гарадскія, палітыку, а сёння
ён з урачыстым кіем,
які гучаў дарэчы ў часіны Губернатараў,
пазнаць нялёгка бацьку, бо ён зрабіўся крохкім
пярэдаднем чагосьці.
Прыносіць і адносіць рэліквіі і рэчы,
падказкі і ўспаміны.
І раніца ступае за ім з раскрыллем белым
сястрою міласэрнай.

О вечны дзень наіўны, нібыта хлопчык з хору,
з вячэрняе малітвы,
а час каранаваны галубкамі даверу,
населена наступнасць
бясконцым караванам руж смелых, неўміручых.
А бацька, ён дагэтуль яшчэ ўсё абуджае,
ён – студзень маразяны – спявак, мілосць, якая
трымціць у Вечнасць рэхам.
Яшчэ ён пасмяецца з сваіх няўдзячных дзетак
і зашуміць уладна ў зажуранай пустэчы.

І Новы год надыдзе. І пірагі спякуцца,
а мне галодна будзе, калі зазвоніць клічна
па-над святой званіцай
сляпы і добры лірык,
з якім склады дзяліла шкалярскія наіўнасць
мая нядаўнім часам.
І калі ранак, поўны і грацыі і палу,
бы дзве адмовы, быццам мілосці парыванні,
што хочуць набліжацца, каб вечна жыць у вечным,
са спевам у паветра падкіне Дзеясловы
у множным ліку, быццам рызэ тваёй істоты,
сядзі між белых крылаў,
што раніца раскрыла
сястрою міласэрнай, о бацька мой!

Даведка
(*Espergesia*)

Нарадзіўся я ў гуморы,
Бог якраз тады быў хворы.

Лёс мяне не выцяў пасам.
Ды тады скрануўся лежань –
перайшоў у студзень снежань.
Нарадзіўся самапасам,
Бог якраз хварэў тым часам.

У метафізічным штосьці
подыху маім пустое,
аніхто не ўчуе тое,
гэта келля немай госці,
што агонь узнесла ў тосце.

Слухай жа, паслухай, браце...

Не падамся на ўгаворы,
снежні не знясу з сабою,
ўбраўшы студзені журбою.
Нарадзіўся ж я ў гуморы,
Бог якраз тады быў хворы.

Ведаюць, што я не ў горы
ўсе... Ды мой не чуюць смутак,
у радках рыпяць чаму так
горкім змрокам дамавіны
пружкія вятры з даліны,
што чамукала пустэльні
развінае Сфінкс пякельны.

І не ведаюць ляння,
што святло сухоты ўела,
а Цямрэча растаўсцела,
што Містэрыя не ные...
што яна – той горб, якому
ад мяжы да Межаў стому
крокі аддаюць зямныя.
Нарадзіўся ўдзень без зморы,
Бог якраз тады быў хворы,
і цяжка.

З КНІГІ «АСАЛОДА»

XV

(En el rincón aquel...)

У тым кутку, дзе шмат начэй з табою
мы спалі разам, я сяджу й вандрую.
Ўжо вынеслі нябожчыцкі з пакою
той шлюбны ложак, як нудзьгу старую.

Прыйшла ты ўранні з іншага настрою,
а ўжо цябе няма. Ў кутку ад згубы,
з табою побач, прачытаў міжволі
між крокамі пяшчотнымі тваімі
ўначы Дадэ навелу. Гэта любы
куток наш. Не забыць яго ніколі.

Прыгадваю я летніх дзён зарокі,
цябе збяднела-зграбную, да болю
знаёмыя твае ў пакоях крокі.

Дажджлівай гэтай ноччу страх звярыны
апанаваў – я скалануўся раптам...
Пачуліся далёка дзве дзвярыны
мне, што рыпяць ад ветру, дзве дзвярыны,
нібыта цень і цень спрыяюць спратам.

XXXI

(Esperanza plañe entre algodones...)

Надзея галосіць уся ў тампонах з бавоўны.

Шурпатыя грані ў белых халатах
пагрозлівых, тканых з бліскучых шароў
стаяць на варце ля брамы жыцця.

А ці званы зліваюцца а шостай гадзіне
пад сонцам?

Народзіны. Змоўкні, жах!

Чакаю хрысціянiна, здаўна чакаю
на камяні круглым ніцма
на рагу ста вуліцаў лёсу майго,
якія знікаюць, калі падыходжу.

І ўстрыжаны Бог правярае
наш пульс, суро́ва-маўклівы,
і, як бацька ў дачкі,

ледзь-ледзь,

не дакранаючыся, адводзіць тампоны крыва́выя
і ў рукі свае прымае надзею.

Божухна, я гэтак хачу...

І баста!

XXXIII

(Si lloviera esta noche...)

Калі залева прыйдзе ўночы, знікну
адсюль на тысячу гадоў.

Ці менш на сто, не болей.

Нібы нічога і не адбылося,
нібы яшчэ я толькі набліжаюся.

Або не маю маці, ні каханкі я, ні ўпартасці,
каб мне нагнуцца й да канца сцярпець,

напружыўшы ўсе сілы,

ноч гэтую, каб мог трапаць

валокны Ведаў,

воўну Ведаў да скону,

і нітку д'яблаву,

нібы адменны

той, што рыпіць, нязгодны з часам,

язык

звана аднога.

Майго жыцця рахубу падвядзіце,

або жыцця таго, што ўсё яшчэ не нарадзіўся

і вызваліцца не паспее.

Не тое будзе, што яшчэ надыдзе,

а тое, што прыйшло ды знікла,

а тое, што прыйшло ды знікла.

XLIX

(Murmurado en inquietud...)

І шэптам трывогі
ў апратцы пачуццяў
іду я па панядзелках праўды.
Ніхто мяне не шукае, не пазнае,
і не прыгадаю я нават,
кім буду.

Пэўны гардэроб, адзін ён ведае
ўсіх сярод белых старонак выхадаў.
Гэты гардэроб,
адзін ён,
вяртаючыся ад кожнага клопату,
ад кожнага кандэлябра,
ад сляпога нараджэння.

Таксама я не знаходжу нікога пад
плашчом,
які свеціцца па панядзелках розуму;
і толькі ўсміхаюся я перад вайстраком кожным
парканаў,
шалёна шукаючы знаёмага.

Добры гардэроб, растаямніч мне
белыя свае старонкі;
хачу пазнаць хаця б аднаго,

хоць крышку апоры, хачу
ведаць, што ёсць я хоць бы.

У аддзяленнях, дзе апрацаемся,
няма, нікога няма; толькі дзверы
разнасцежаны.

І заўсёды касцюмы самі
выходзяць адтуль, пакідаюць вешалкі
гратэскнымі рухамі
і выходзяць без цела свайго, вакантнымі,
за розум адцення
вялікага булёну з крылаў са справамі,
прыгожымі смажнямі.
І нават салодкай косткаю.

3 КНИГІ «ГУМАННЫЯ ВЕРШЫ»

Гвалтоўныя гадзіны (*La violencia de las horas*)

Адышлі ўсе.

Сканала доння Антоння, заўсёды сіпатая, пякла
яна танны хлеб у слябіе.

Сканаў айцец Сант'яга, яму даспадобы было
здароўканне хлапчукоў і дзяўчатак, і ўсім ім
адказваў аднолькава: «Дзень добры, Хасэ!
Дзень добры, Марыя!»

Адышла Карлота, маладзенькая ды русявая,
пакінуўшы немаўлятка грудное, сыноч на дзвяты
дзень пайшоў за матуляй.

Не стала цёткі Альбіны, яна спявала пра набыць
у часе мінулым, пакуль у пакойчыку абшывала
Ісідору, найгоднейшую жанчыну, што слугавала
служанкай.

Сканаў аднавокі дзядок, імя якога не помню, але
ён уранку драмаў на сонцы, седзячы на ганку
бляхара, што на рагу.

Акалеў Райе, сабака ўзросту майго маленства,
і невядома, хто прыстрэліў яго.

Сканаў Лукас, мой швагра, падпасваны спачынам,
яго прыгадваю я, калі дождж ідзе, але нікога
няма ў маім вопыту.

Адышлі, быццам зброя мая, маці, як мой кулак,
сястра, як акрываўлены орган мой, брат, усе
яны сумнай самотаю звязаныя, усе яны ў жніўні
розных гадоў.

Сканаў музыка Мэндэс, высокі дзядзька, ён піў
як не ў сябе ды граў на кларнеце такаты
меланхалічныя, пад мелодыю засыналі куры
квартала задоўга да заходу сонца.

Адышла мая неўміручасць, і я сяджу ля яе
з запаленай свечкай.

Найцяжэйшы момант майго жыцця
(El momento más grave de la vida)

Казаў адзін чалавек:

- Найцяжэйшы момант майго жыцця настаў на Марнскай бітве, калі мяне параніла ў грудзі.

Другі чалавек казаў:

- Найцяжэйшы момант майго жыцця – падчас падводнага землятруса на Якагаме, пад паветкаю крамы, дзе гандлявалі фарбамі, цудам уратаваўся.

Трэці чалавек казаў:

- Найцяжэйшы момант майго жыцця настае, калі сплю ўдзень.

Іншы казаў:

- Найцяжэйшы момант майго жыцця прыйшоў з вялікай самотай.

Той казаў:

- Найцяжэйшы момант майго жыцця наведаў мяне ў адной турме Перу.

І нехта яшчэ казаў:

- Найцяжэйшы момант майго жыцця

страсянуў мяне, калі ўпершыню
ўгледзеў бацьку майго ў профіль.

І апошні казаў:

– Найцяжэйшы момант майго жыцця –
наперадзе.

Анѣльскае вітанне
(*Salutacion angelica*)

У блізкасці да пальмы славянін,
да сонца ў профіль стрыманы германец,
бясконцы англічанін, у спатканні
з смаўжом француз, наўмысна італьянец,
на ўзвях скандынаў, як вол упарты,
гішпанец, так трымаюцца нябёсы
вятрамі над зямлёю, так знаходзіць
мяжу пляча шалёны пацалунак.

Адно паказваеш ты, бальшавік,
пакуль яшчэ ўздымацца могуць грудзі,
агульнасць рыс,
жэст мужаў,
бацькаў твар
і ногі палюбоўніка,
а скура
ў цябе, нібыта голас тэлефонны,
душа перпендыкулярна
маёй душы,
а локці праведніка,
ўсмешка,
як пашпарт незапоўнены.

Пра чалавека дбаў ці ў перапынках,
збіваючыся ўздоўж сваёй жа смерці
і ўшыркі ад абдымкаў дужых, бачыў,
як з асалодай потым еў ты, бачыў,
трава з тваіх назоўнікаў расла.

Хацеў бы дактрынальнае цяпло
тваё адчуць у злітках і палосах,
глядзець на нас твой спосаб асаблівы,
металургічныя, магічна тыя
твае з жыцця зынакшанага крокі.
Прымаю гэту слабасць, бальшавік,
дзе радавод звярыны з пахам долу,
кажу: законны сын дабра і злосці,
які з пыхлівасці жыве, каб слухаць,
як постаці твае шкадуюць, пэўна,
бо невядома, ў кім
спазняюся штодня,
у кім маўчу я, пазіраю скоса.

Ліст да пахаджан
(*Epistola s los traseuntes*)

Цэдзячы дзень мой трусіны,
маю ноч, быццам сцішаны слон.

І сабе я кажу:
гэтае мае бязмежжа ўкоптур, збанамі,
гэтая мая вага прыемная,
якая ўсё шукала птушку ўва мне,
гэтая рука,
якая сама быць крылом не схацела,
гэта – маё пісанне святое,
мае ўстрывожаныя кампаньёны.

Змрочная выспа святло кантынента прыме,
а капітоллі на руінах маіх ляжаць,
і асамблея з дзідамі мой парад закрывае.

Ды калі я сканаю,
ці не стане жыцця, а не часу,
калі прыйдуць да месца мае дзве валізы,
вунь страўнік мой быццам бітая лямпа,
вунь галава, што выпакутавала колы крокаў маіх,
вунь чарвякі, сэрца маё іх лічыла адзінкамі,
вунь цела самотнае,
за яго душа моліцца,

вунь пупок, дзе гінулі вошы мае,
вунь маё Я трапяткое.

У жорсткіх спазмах мае тармазы ачуняюць,
у пакутах на простаі мове ільвоў,
і калі існаваў я
паміж дзвюма цаглянымі сценамі,
сам ачуняю, нараджаецца ўсмешка на вуснах.

Кола голоду
(*La rueda del hambriento*)

Я виходжу з уласных зубоў, як пара,
і што голасу маю крычу,
а вопратка, быццам з чужога пляча...
страўнік пусты і за страўнікам пуста,
галеча мяне выцягвае праз уласныя зубы,
чапляецца ў рукавах кашулі.

Цяпер ці няма для мяне
каменя, каб прысесці?
Хоць бы таго,
аб які спатыкнулася парадзіха,
ці не для мяне цяпер
прычына, матыў, карэнне?
Ці не жывуць ува мне?
Хоць бы іншы камень,
што ўпотаікі прайшоў праз маю душу!

Хоць бы
кепскі які (о акіяне сціплы!)
ці непрыдатны, каб у чалавека кінуць,
хоць пашчэрблены, самотны ды аблачынны,
хай маім каменем будзе!
Хоць бы крывы, што адгукаецца ледзьве
пад крокам сумлення прасталінейнага,

ці той, з годнасцю кінуты доле,
які міжволі спадае
па законах унутраных існай прафесіі,
яго мне аддайце!

Ці няма цяпер для мяне хлеба скарынкі?
Ніколі не буду, кім быў заўсягды я,
але дайце
камень, каб прысесці,
але дайце,
калі ласка, хлеба скарынку, каб прысесці,
але дайце,
на роднай мове
кажу, нарэшце, папіць, паесці, пажыць і паспаць,
а потым пайду...
Знаходжу дзівосную форму, да дзірак падраная
і карэлая кашуля мая,
ужо ж нічога не маю, як да бяды.

***

(Va corriendo andando, huyendo...)

Бяжыць, часціць, уцякае
ад ног сваіх...
Ідзе з дзвюма аблачынкамі ў сваёй аблачыне,
сядзіць апокрыф, да ягонаў рукі прыліплі
ягонья сумныя дзеі ў жалобе тады!

Бяжыць адусюль, ідзе,
чуючы выцвілыя пратэсты, бяжыць
угору, збягае
з гары, уцякае
крокамі шайтана,
уздымаючы зло ў руках,
уцякае
наўпрасцяк, каб на самоце заплакаць.

Куды б ні йшоў,
усё далей ад пагрознага тупату ног,
ад паветра, ад вандравання,
уцякаючы, каб уцячы
ад ног сваіх, як чалавек, што прыстаў,
прыстаў ад беганіны і зноў бегчы прагне.

І каб дрэва, калі жалеза ў золата ператварае!
І каб жалеза, калі пакрывае лістоту!
Адно толькі ногі,
адно што імгненныя дрыжкі
і іхнія дзеі жывыя, жывыя тады...

***

(Quiere y no quiere su color mi pecho...)

Любіць душа і не любіць свой колер,
плачучы на сцежках яе нящешна,
імкнуся да шчасця, засланяю вочы,
ўспамінаю, пішу, на шчасце выціраю слязіну.
Чырвань любіць і зло і дабро,
пачырванелае ад узнятай сякеры,
ад крыла, што ледзь скача і пад нагамі
блытаецца, чаго чалавек не любіць,
пачуццёва не любіць, спаць легчы не хоча
душой, адчуваючы пульс на скронях
двухрукі, бязглузды філосаф.

Я амаль не існую, падаю ніцма
ад плуга, якім ратую душу я
і адносна няйнакш узвышаюся.
Бо ведаць, чаму жыццё сабачае,
чаму плачу я, чаму,
густабровы, ды няўмелы, ды пераборлівы,
я нарадзіўся ў крыках;
бо ведаць, кеміць пад рытм мудрых літараў –
гэта ў пакутах жыць ад няўдзячнасці.

Ды не, не і не! Які зман пачуццяў!
У маркоце, так, з жорсткім імпэтам,
ад якой сэрца звярэе ў сумненнях
перад небам і птушкамі
у маркоце, так, да глыбіні.
У барацьбе між двух плачоў,
што выкрадаюць адзіны лёс, о шлях без болю, па
якім пакутую
ад сляпое хуткасці.

***

(¡De puro calor tengo frío...)

Сястра зайздросціць, мне зябка ў спёку,
каб нас пачулі!

Ільвы мой ліжуць цень далёка,
маё імя грызе палёўка,
душа матуля!

Кума Распушта, краем прорвы
іду я смела!

Свой голас уздымае вусень,
і голас гэты чуюць вусны,
мой бацька, цела!

Унучка Галубка, мілосць, ты
мне снішся ў гуле!

Стаў на калені жах мой глуха,
а ў думках толькі тчэцца скруха,
душа матуля!

Аж покуль жонка Дамавіна
асірацела

жалезам зазвініць з дакукі
пад рытм тае, што спіць, гадзюкі,
мой бацька, цела!

***

(Confianza en el antiojo, nó en el ojo...)

Не воку – акульярам давяраю
і лесвіцы, а сходцам – аніколі,
крылу, а не птушынаму намеру,
адно табе, адно табе я веру.

Не злодзею, а злосці давяраю,
кілішку давяраю – не лікёру,
нябожчыку, але не чалавеку,
адно табе, адно табе я веру.

Шмат іншым давяраю, ды нікому,
і рэчышчу, а пlynі – аніколі,
штанам, а не нагам я давяраю,
адно табе, адно табе я веру.

Акну, а не дзвярам я давяраю,
не поўням дзевяці, а толькі маці,
не костачцы гулецкае, а долі,
адно табе, адно табе – і мне даволі.

Няўдалы крок паміж дзвюма зоркамі
(Traspié entre dos strellas)

Люд так абяздолеў, што нават
цела не мае: аж з валасоў
валіцца толькі сум геніяльны,
неяк згары,
люду зуб забыцца баліць,
люд быццам сам з паветра, з уздыхаў нячутных,
з прыцмоквання гучнага языком!

Скуру сваю пакідаюць, чэшуць той
саркафаг, у якім нарадзіліся,
і да смерці ўздымаюцца час па часе,
каб доле падаць уздоўж зледзянелых літар.

О, колькі лёсаў і гэтак мала,
а з іх жа – люд!
У пакоі я ўсчапіў акуляры і слухаю іхнія галасы!
І пакутую, як ледзьве купляюць апараты
танную на пусты, збалелы страўнік!

Багаславёныя вушы халодныя
і асобы, што трошкі прыселі,
і незнаёмы з ягонай жонкаю,
і бліжак з манжэтамі, каўнерыкам ды вачыма!

Багаславёныя і вашапруды,
і тыя, хто пад дажджом у чаравіках падзёртых,
хто сядзіць ля нябожчыка бохана
з дзвюма сярнічкамі,
каму дзверы ўшчэнт зашчамілі палец,
хто імянін не мае,
хто цень свой згубіў на пажары,
хто як жывёліна ці да папугая падобны,
хто да чалавека падобны, бедны багач
ды бедны бядняк, жабрак апошні!

Багаславёныя,
хто адчувае голад і смагу,
ды голад смагу прагнаць не дае
і смага – голад!
Багаславёныя, хто працуе дзень,
месяц альбо гадзіну,
хто пацее ад бяды ці ад сораму,
хто ідзе, бо просяцца рукі, ў кіно,
хто плаціць тым, чаго не мае,
хто спіць на спіне,
хто помніць маленства, багаславёны
хай будзе лысы без капелюха,
без дзідаў праведнік,
без ружаў злодзеяў,
хто мае гадзіннік, хто Бога бачыў,
хто з годнасцю ды не памірае!

Багаславёныя дзіця, якое падае і плача яшчэ,
і чалавек, які паў і ўжо не плача!

О, колькі лёсаў, і гэтак мала,
а з іх жа – люд!

Кніга прыроды

(El libro de la naturaleza)

Прафесар уздыху, – сказаў я дрэву, –
істота іртутная, ліпа
гаманлівая на беразе Марны, добры вучань
чытае ў карце тваёй у лістападзе,
між існай вадою ды сонцам штучным,
тройку тваю чырвовую, твой копасавы⁸ валет.

Правадыр ордэна нябёсаў,
а таксама гарачых мух
і прыручанага спакою аслоў,
правадыр глыбокага невуцтва, вучань блгі
чытае ў карце тваёй у лістападзе
голад розуму да шаленства
і смагу раз'юшаную, ад якое шалее.

Тэхнік крыкаў, дрэва свядомае, моцнае,
рачнае, раздвоенае, сонечнае да фанатызму,
знаўца ружы вятроў, што да крыві ўвайшоў
у дзіды свае, вучань
чытае ў карце тваёй у лістападзе
зямнога, вулканічнага,
маладога з пікаю караля.

О прафесар, які шмат чаго не ведае!
О правадыр, які ў паветры дрыжыць!
О тэхнік, які адбівае паклоны!
О ліпа! О дрэва гаманлівае на беразе Марны!

***

(La cólera que quiebra al hombre al niños...)

Гнеў дзеліць чалавека на чародкі
дзяцей, дзіця – ў чародку птушак з гаю,
а птушачку – ў яечкі, не кароткі
гнеў бедаковы,
ён супраць воцату алей свой мае.

Гнеў дрэва дзеліць на лісцё густое,
ліст – на бутоны, дзе хавае нораў,
бутон – на шчыліны, дзе ўсмешкі тоіць,
гнеў бедаковы
супроць дзвюх рэчак мае мноства мораў.

Гнеў дабрыню ўсю дзеліць на сумненні,
сумненні – на тры аркі, арку тую –
на нечаканья магілкі, цені,
гнеў бедаковы
супроць нажоў двух мае сталь крутую.

Гнеў дзеліць вечніцу-душу на цела,
а цела ўсё – на органы без краю,
на восем думак дзеліць орган смела,
гнеў бедаковы
супроць двух кратараў агнішча мае.

***

(Un hombre pasa con un pan al hombro...)

А нехта на плячы праносіць бохан.
Пра дваініка майго пісацьме потым?
А нехта чэшацца, вош з-пад рукі бярэ і забівае.
Ці хопіць мужнасці псіхааналізам заняцца?

Той у руцэ з дубінкаю ў душу ўваходзіць.
Ці пра Сакрата потым доктару казаць?
І за руку дзіця кульгавага вядзе.
Ці потым сяду пачытаць Андрэ Брэтона?

А хтось ад холаду дрыжыць, крывёю харкае.
Ці Я глыбокае згадаць хоць раз магчыма?
Шукае косці той, у смецці шалупінне.
Ці мне пасля развешваць метафары і тропы?

Гандляр на грам абважвае пакупніка.
Ці потым думаць аб чацвёртым вымярэнні?
Банкір баланс употай падрабляе.
З якім жа тварам плакаць у тэатры?

Спіць парый, грабануўшы касу.
Ці потым расцякацца пра Пікаса?
А нехта йдзе з плачом на пахаванне.
А як жа ў Акадэмію ўступіць пасля?

А той на кухні чысціць стрэльбу.
Ці след жа гаварыць пра той свет?
А гэны йдзе, на пальцах лічыць.
Ці мне казаць абы казаць, а ці крычаць?

3 КНІГІ

«ІСПАНІЯ, АДВЯДЗІ АД МЯНЕ ЧАРУ ГЭТУЮ»

Іспанскі вобраз смерці

(Imagen española de la muerte)

Вунь ідзе! Пагукайма! Гэта профіль яе!
Па Іруну праходзіць смерць
крокам гармоніка, словам грубым,
метрам тканіны, якую ведаю,
грамам вагі, пра якую маўчу... Так, імі ідзе!

Пагукайма яе! Ды хутка!
Яна ў стрэльбах шукае мяне,
бо добра ведае, дзе я перамагаю,
ведае, што за мае вялікія хітрыкі,
маіх законаў густых, маіх страшных кодэксаў.
Пагукайма яе! Яна тупае, як чалавек між звяроў,
трымаецца за руку, што звязвае нашыя ногі,
калі засынаем на парапетах
і стаіць смерць каля гнуткіх дзвярэй сну.
Крыкнула! Крыкнула!
Выгукнула прачула выразны крык!

Можа, лямант ад сораму,
бо звалілася між раслін,
убачыла, што звяр'ё адыходзіць,
пачула, як мы кажам:
гэта смерць!

Ці параніла нашыя памкненні вялікія.
(Бо печань яе робіць кроплю, пра якую казаў,
бо выгрызае душу суседу майму.)

Пагукайма яе! Трэба за ёю ісці
ажно да варожых танкаў,
бо смерць істотай сваёй змушае,
пачатак яе і канец адбіліся
ў галавах маіх летуценняў,
хоць яна рызыкуе звычайна,
як ведама табе,
і робіць выгляд, нібыта мы незнаёмыя.

Пагукайма яе! Ды смерць не істота гвалтоўная,
а толькі, ледзь выпадзе,
хутчэй па звычцы страляе, атакуючы,
наўздагад, у натоўп, смела, без псалмаў шчасця.
страляе хутчэй у адважны час, у манетку няпэўную
глухое вартасці, у воплескі дэспата.

Пагукайма яе, бо хто пагукае яе з імпэтам,
той дапаможа сагнуць яе ў тры пагібелі,
як яе часам гукаю,
калі баляць глабальныя патаемнасці,
калі часам сябе абмацваю ды не адчуваю сябе.

Пагукайма яе! Ды хутка! Яна шукае мяне
сваім каньяком, сваімі сківіцамі,
крокам гармоніка, словам грубым.
Пагукайма яе! Нельга нітку згубіць,
на якой плачу я.

Ад яе пах угору мой пыл, сябры!
Ад яе гной угору раны маёй, лейтэнант!
Ад яе магній згары, мая дамавіна!

ЗМЕСТ

З кнігі «Чорныя геральды»	5
Чорныя геральды	5
Святы лістапад	6
Пражылкі тугі.....	7
Ледзяныя барты	9
Куцця	10
Гарачае вуголле.....	11
Прыцемак	12
Ніцая вярба	13
Адсутны	14
Пад таполямі.....	15
Вавілон	16
Паломніцтва.....	17
Цесная ложа	19
?..	20
Паэт сваёй каханай.....	21
Верасень	22
Асадак.....	23
Бязбожніца.....	24
Чорны кубак.....	25
Ліхалецце	26
Свежасць.....	28
Алебастр.....	30

Лісце эбену	32
Трыпціх самабытнасці.....	35
Малітва на дарогу	38
Май.....	39
Вясковае	42
У грэчаскіх храмах.....	44
Голас люстэрка.....	45
Белая ружа.....	46
Хлеба надзённага	48
Апошняя	50
Ню. Гліна	51
Капітуляцыя.....	52
Лініі	53
Забароненая міласць.....	55
Жабрацкая вячэра.....	56
Шлюбны ложкак спрадвечны.....	57
Паганскае.....	58
Вечная гульня ў косці.....	59
Стомленыя кольцы	61
Дождж	62
Міласць	63
Бог.....	64
Еднасць.....	65
Паганяты мулаў	66
Далёкія крокі.....	67
Успамін	68
Даведка.....	70

З кнігі «Асалода»	72
XV (У тым кутку...)	72
XXXI (Надзея галосіць уся...)	73
XXXIII (Калі залава прыйдзе...)	74
XLIX (І шэптам трывогі...)	75
З кнігі «Гуманныя вершы»	77
Гвалтоўныя гадзіны	77
Найцяжэйшы момант майго жыцця	79
Анэльскае вітанне	81
Ліст да пахаджан	83
Кола голаду	85
*** (Бяжыць, часціць, уцякае...)	87
*** (Любіць душа і не любіць свой колер...)	89
*** (Сястра зайздросціць, мне зябка ў спіску...)	91
*** (Не воку – акулярам давяраю...)	92
Няўдалы крок паміж дзвюма зоркамі	93
Кніга прыроды	96
*** (Гнеў дзеліць чалавека на чародкі...)	98
*** (А нехта на плячы праносіць бохан...)	99
З кнігі «Іспанія, адвядзі ад мяне чару гэтую»	101
Іспанскі вобраз смерці	101

Вальеха, С.

В16 Выбраныя творы / Сэсар Вальеха; пер. з іспанскай Р. Барадуліна. — Мінск : Выдавец Зміцер Колас, 2018. — 108 с. (Паэты планеты).

ISBN 978-985-7164-98-1.

Сэсар Вальеха (1892–1938) нарадзіўся і гадаваўся ў Перу, пісаў на іспанскай мове. Значную частку жыцця правёў у Парыжы, што не перашкодзіла яму зрабіцца адным з самых знакамітых лацінаамерыканскіх паэтаў XX стагоддзя.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.134.2-1

ББК 84(7Пер)-5

Серыя «Паэты планеты»

Літаратурна-мастацкае выданне

Сэсар Вальеха

ВЫБРАННЫЯ ТВОРЫ

Дызайн Марціна Русеўкага.

Адказы за выпуск Зміцер Колас.

Падпісана ў друк 10.04.2018. Фармат 60×90^{1/32}.

Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ул.-выд. арк. 2,67. Ум. друк. арк. 3,38.

Наклад 250 асобнікаў.

Выдавец і паліграфічнае выкананне
індывідуальны прадпрымальнік Зміцер Колас.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка
друкаваных выданняў № 1/291 ад 17.04.2014.

Пр. Незалежнасці, 105-14, 220023, Мінск.